

Verslag van het leheer en den staat van Nederlandsch Indie over 1865.

(Bijlage van het Regeringsverslag.)

In de gevangenis te Palembang laat de ligging der gevangenen te wenschen over.

In de residentie Cheribon werden orde en tucht op verre na niet voldoende gehandhaafd, doch zooveel mogelijk is daarin thans voorzien.

In de gevangenis te Menado werden evenmin orde en tucht gehandhaafd, de oorzaak hiervan was het pligtverzuim van den cipier, die evenwel nu door een meer geschikt persoon is vervangen.

Gedurende de jaren 1864 en 1865 zijn er uit het bannelingenkwartier te Banjoe-Biro 604 dwangarbeiders ontvlugt; 451 werden daarvan teruggebracht, zoodat het verlies 153 man bedragen heeft. Als drijfveer voor die talrijke desertien geeft de militaire autoriteit op, het verlangen naar vrouwen en kinderen.

In de residentien Rembang en Kediri hebben eveneens vele desertien plaats gehad, hetgeen voornamelijk geweten wordt aan het slechte toezigt der bewakers. Voorstellen tot verbetering van het personeel zijn door den resident ingediend.

Ook uit de gevangenis te Grissee is menige dwangarbeider ontvlugt; hunne wederopsporing heeft thans niet de gunstige resultaten van vroeger opgeleverd. Dit wordt toegeschreven aan de opheffing van het verbod om zonder passen te reizen.

In verscheidene gevangnissen op de Buitenbezittingen, onder andere te Benkoelen, is de zekerheid tegen ontsnapping zeer gering; de materialen waaruit vele dier gevangnissen zijn zamengesteld, zijn geheel onvoldoende om uitbraak te beletten.

Sedert Februarij 1864 zijn wakers bij de gevangenis te Meester Cornelis aangesteld; vroeger geschiedde de bewaking door hemits (heeredienstpligtigen) zonder loon, doch met voeding.

Van het in 1864 op nieuw georganiseerde beheer over de gevangenis te Soerabaja, is reeds boven melding gemaakt; voor het opzigt over de dwangarbeiders aldaar bij hunne werkzaamheden buiten het kwartier, zijn in dienst gesteld twee Europeesche opzigtters. Het inlandsche personeel van toezigt is echter, volgens den resident, nog te gering, zoodat de nachtwacht, bij gebrek aan speciaal daarvoor aangesteld personeel, ook door de twaalf inlandsche oppassers moet worden waargenomen.

Tot indienststelling van een Europeeschen opzigtter over de gevangenis te Grissee, is een voorstel gedaan, alsmede om het tractement der twee buitengewone mandoers te verhoogen.

Te Sambas (Wester-afdeeling van Borneo) is in 1865 een inlandsche cipier in dienst gesteld op een tractement van f 15 in de maand, en bij het bannelingenkwartier te Amboina in hetzelfde jaar een Europeesche opzigtter op eene bezoldiging van f 75 's maands.

De gezondheidstoestand der gevangenen was in het algemeen gunstig.

In de stadsgevangenis te Batavia was zij minder naar wensch, de geregelde arbeid in de open lucht heeft het lijden aan beri beri evenwel veel doen verminderen.

Reeds sedert het begin van 1865 is in overweging om een vertrek binnen de enceinte der gevangenis te Meester Cornelis tot infirmerie in te rigten; tot nog toe is deze zaak niet tot beslissing gekomen.

Zeer ongunstig was de gezondheidstoestand in het bannelingenkwartier te Banjoebiro gedurende de jaren 1864 en 1865; cholera, buikziekten, dyssenterien kwamen menigvuldig voort. In 1864 heeft het aantal verpleegden daags 56 bedragen, dat der kwartierzieken 48; in 1865, daags 56 verpleegden en 34 kwartierzieken.

Gunstig steekt daarbij af de gezondheidstoestand in 1864 der dwangarbeiders te Pandanarang (Tjilatjap). De minder goede weersgesteldheid heeft echter ook daar in het volgende jaar toename van zieken ten gevolge gehad.

In het marine-etablisement te Onrust is de gezondheidstoestand bevredigend geweest.

Eveneens in de gevangenis te Buitenzorg, waar de betrekking van den doctor-djawa, die de lichtere zieken verpleegde, in December 1865 is opgeheven, aangezien er twee geneesheeren ter plaatse aanwezig zijn.

Omtrent het leiden van stroomend water door de gevangenis te Magelang heeft de resident van Kadoe een voorstel ingediend.

Ondanks de overbevolking der gevangnissen op de hoofdplaatsen der afdeelingen Madura en Sampang, en niettegenstaande het heerschen van cholera en sterke koorts-epidemien, is de gezondheidstoestand aldaar vrij voldoende geweest. Te Sumanap echter hebben koortsen en cholera vele slagtoffers gemaakt; de geneeskundige behandeling liet daar veel te wenschen over, doch daarin is nu op voldoende wijze voorzien.

Gebrek aan stroomend water en de voor de gezondheid schadelijke nitwasemingen van modder en vuilnis hebben in de gevangenis te Djokjokarta een nadeelig invloed uitgeoefend.

In de beide jaren waarover dit Verslag loopt, heeft onder de gevangenen te Patjitan geen enkel sterfgeval plaats gehad.

Gering is de sterfte geweest in de gevangenis te Grissee. In de gevangenis te Modjokerto is de gezondheidstoestand niet gunstig geweest, hetgeen door het bestuur aldaar vooral wordt geweten aan de omstandigheid, dat de aan het gebruik van opium verslaafde gevangenen, niet meer kunnende voldoen aan die voor hen bestaande behoefte, buik- en longziekten kregen en aan uitputting bezweken. In 1864 zijn er van 125 zieken 29 overleden, in 1865 van 48 zieken 19. De cijfers zijn eventueel in verhouding tot het geheele getal gevangenen gering te noemen, zijnde in 1864 2465 en in 1865 1943.

Uitstekend was de gezondheidstoestand van de gevangenen in Bezoekie.

Het ongunstige klimaat werkt nadeelig op de gezondheid der gedetineerden te Tallo (Benkoelen);

In 1865 kwamen nog al veel dwangarbeiders op Riouw onder geneeskundige behandeling, ten gevolge van de militaire expeditie naar de Noord-Oostkust van Sumatra, gedurende welke zij zware diensten in een zeer ongezond land moesten verrigten.

Ook in de residentie Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo was de gezondheidstoestand niet naar wensch; de in de maanden Augustus en October aldaar geheerscht hebbende cholera sleepte menigeen ten grave.

In de wijze van overbrenging benevens in den arbeid der gevangenen is geen verandering gekomen.

HOOFDSTUK III.

KOSTEN VAN HET GEVANGENISWEZEN.

Even als in het vorige Verslag is het ook nu onmogelijk met volledigheid op te geven, hoeveel gedurende de jaren 1864 en 1865 is uitgegeven tot bestrijding der kosten voor het gevangeniswezen in Nederlandsch Indie. De opgaven zouden zich wederom moeten bepalen tot enkele posten.

De hoofden van gewestelijk bestuur zijn niet in staat alle kosten met juistheid te vermelden.

Eerst wanneer het gevangeniswezen zijne reeds lang gewenschte en zoo hoogst noodzakelijke reorganisatie zal hebben ondergaan, zal het mogelijk zijn jaarlijks eene volledige opgave te geven van de kosten. (1)

Batavia, Junij 1867.

De Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof
van Nederlandsch Indie,

(w. g.) T. H. DER KINDEREN.

[58. 11.]

BIJLAGE I n°. 1—3.

AANTOONING van het aantal Europeesche gevangenen en gegijzelden en inlandsche militaire gevangenen in Nederlandsch Indie, gedurende het jaar 1865.

AANTOONING van het aantal dwangarbeiders in en buiten den ketting in Nederlandsch Indie, gedurende het jaar 1865.

AANTOONING van het aantal inlanders en vreemde Oosterlingen, op de politierol met gevangenis, blokarrest en ten-arbeid-stelling aan de publieke werken gestraft, alsmede van de preventive gevangenen en civiel gegijzelden in Nederlandsch Indie, gedurende het jaar 1865.

(1) In 1866 zijn van den procureur-generaal voorstellen gevraagd zoowel nopens eene reorganisatie van het gevangeniswezen als van het daarmede in zoo naauw verband staand penitentiair stelsel in Nederlandsch Indie. Sedert is hem voor dezen veel omvattenden en moeilijken arbeid een ambtenaar toegevoegd geworden.